

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ»**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	20«Аграрні науки та продовольство»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	204«Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ФАКУЛЬТЕТ	Біолого-технологічний

Робоча програма навчальної дисципліни Безпека життєдіяльності та цивільний захист для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» / Укладачі: В.П. Бабань, О.І. Розпутній, І.В. Перцьовий, В.Ю. Герасименко, В.В. Скиба. Біла Церква: БНАУ, 2022. 20с.

Розробники: В.П. Бабань, канд. с.-г. наук, асистент
О.І. Розпутній, д-р с.-г. наук, професор
І.В. Перцьовий, канд. с.-г. наук, доцент
В.Ю. Герасименко, канд. с.-г. наук, доцент
В.В. Скиба, канд. с.-г. наук, доцент

Гарант освітньої програми, д-рс.-г.н., доцент Р. В. Ставецька

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри безпеки життєдіяльності (протокол № 1 від 26 серпня 2022 року)

Завідувач кафедри безпеки життєдіяльності
д-р с.-г. наук, професор О.І. Розпутній

Схвалено науково-методичною комісією біолого-технологічного факультету (протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.)

Голова науково-методичної комісії, професор С. В. Мерзлов

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Передумови для вивчення дисципліни.....	5
3. Компетентності та очікувані результати навчання.....	5
3.1. Компетентності відповідно до стандарту вищої освіти зі спеціальності 204 – «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» перший (бакалаврський) рівень.....	5
3.2. Очікувані результати навчання.....	7
4. Програма навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист».....	8
5. Структура навчальної дисципліни.....	9
6. Зміст навчальної дисципліни.....	10
6.1. Лекції.....	10
6.2. Практичні заняття.....	12
розрахунок оснащення об'єктів первинними засобами пожежогасіння, їх утримання та використання.....	12
6.3. Самостійна робота.....	13
6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань.....	15
7. Методи навчання.....	15
8. Форми поточного та підсумкового контролю.....	16
9. Засоби оцінювання результатів навчання.....	16
10. Критерії оцінювання результатів навчання.....	16
11. Перелік наочних та технічних засобів навчання.....	19
рекомендовані джерела інформації.....	19

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Відповідно до навчального плану на 2022-2023 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» передбачено всього 90 академічних годин (3 кредити ECTS), у т.ч. для денної форми навчання аудиторних – 42 години (лекції – 14, практичні заняття – 28), самостійна робота – 48 годин; для заочної форми навчання аудиторних – 10 години (лекції – 4, практичні заняття – 6), самостійна робота – 80 години.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3	Галузь знань 20 – «Аграрні науки та продовольство»	Обов'язкова	
		<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів – 2	Спеціальність: 204«Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»	4-й	5-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – розрахункове		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість академічних годин – 90		7-й	9-й
		<i>Лекції</i>	
	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	14год.	4год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи – 3,4		<i>Практичні</i>	
		28 год.	6год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		48 год.	80год.
		Підсумковий контроль: залік	

Навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми спеціальності «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», так як питання щодо забезпечення професійної безпеки, охорони здоров'я працівників, пожежної, техногенної безпеки, захисту від надзвичайних ситуацій є невід'ємною складовою діяльності суб'єктів господарювання та входять до посадових обов'язків керівників і спеціалістів.

Метою вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» є формування у здобувача освіти необхідних компетенцій що забезпечать здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з питань управління професійною безпекою, охороною здоров'я працівників,

забезпечення безпечної життєдіяльності та захисту населення, територій, майна, навколишнього середовища від надзвичайних ситуацій при здійсненні професійної діяльності.

Під час вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» здобувачі повинні здобути необхідні знання стосовно організації, управління та забезпечення безпеки професійної діяльності, пожежної і техногенної безпеки, захисту від надзвичайних ситуацій та навчитись ідентифікувати джерела небезпеки і шкідливі й небезпечні чинники, оцінювати ризики їх впливу, розробляти, і впроваджувати заходи щодо забезпечення та підвищення рівня професійної безпеки, охорони здоров'я працівників, пожежної, техногенної безпеки, захисту працівників, населення, територій, майна, навколишнього середовища від надзвичайних ситуацій.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язковий освітній компонент «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» базується на знаннях таких дисциплін, як «Правознавство», «Екологія у тваринництві», «Економіка та менеджмент підприємств» вивчених у попередніх семестрах.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

3.1. Компетентності відповідно до стандарту вищої освіти зі спеціальності 204 – «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» перший (бакалаврський) рівень

Згідно вимог освітньо-професійної програми «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва» здобувачі повинні набути здатності отримувати наступні компетентності:

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з технології виробництва і переробки продукції тваринництва або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та технологічних методів із виробництва і переробки продукції тваринництва і характеризується комплексністю, нівелюючи вплив різних чинників і виробничих ситуацій.

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 8. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

ФК 6. Здатність застосовувати базові знання економіки, організації та менеджменту у виробництві та переробці продукції тваринництва.

Таблиця 1. Відповідність компетентностей, набутих при вивченні дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» Стандарту вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 20 – «Аграрні науки та продовольство», спеціальність 204 – «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва»

Компетентності відповідно до Стандарту вищої освіти спеціальності «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва» перший (бакалаврський) рівень	Компетентності з дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист»
<p>ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з технології виробництва і переробки продукції тваринництва або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та технологічних методів із виробництва і переробки продукції тваринництва і характеризується комплексністю, нівелюючи вплив різних чинників і виробничих ситуацій.</p>	<p>ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з питань управління професійною безпекою, охороною здоров'я працівників, захисту працівників, населення, територій, майна, навколишнього середовища від надзвичайних ситуацій при здійсненні професійної діяльності в галузі виробництва і переробки продукції тваринництва.</p>
<p>ЗК 3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.</p>	<p>ЗК 3.1. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях стосовно організації, управління та забезпечення професійної, пожежної, техногенної безпеки та захисту від надзвичайних ситуацій.</p>
<p>ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p>	<p>ЗК 5.1. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації щодо забезпечення професійної безпеки та охорони здоров'я працівників. ЗК 5.2. Дотримуватися здорового способу життя, дбати про особисту безпеку і здоров'я та безпеку і здоров'я працівників.</p>
<p>ЗК 8. Прагнення до збереження навколишнього середовища.</p>	<p>ЗК 8.1. Прагнення до збереження та захисту навколишнього середовища при розробленні та здійсненні заходів по локалізації та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, запобігання їх виникнення.</p>
<p>ФК 6. Здатність застосовувати базові знання економіки, організації та менеджменту у виробництві та переробці продукції тваринництва.</p>	<p>ФК 6.1. Здатність застосовувати базові знання економіки, організації та менеджменту при управлінні та забезпеченні професійної, пожежної, техногенної безпеки та захисту від надзвичайних ситуацій у виробництві та переробці продукції тваринництва. ФК 6.2. Уміння контролювати виконання правил з охорони праці, пожежної та техногенної безпеки на виробництві. ФК 6.3. Нести відповідальність за дотримання правил охорони праці, пожежної та техногенної безпеки та захисту працівників, населення, територій, майна, навколишнього середовища від надзвичайних ситуацій.</p>

3.2. Очікувані результати навчання

Таблиця 2. Відповідність результатів навчання при вивченні дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» Стандарту вищої освіти спеціальності «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва» (бакалаврський) рівень, галузь знань 20 – «Аграрні науки та продовольство», спеціальність 204 – «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва»

Програмний результат навчання відповідно до Стандарту вищої освіти спеціальності «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва»	Результати навчання з дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист»
ПРН 1. Забезпечувати дотримання параметрів та контролювати технологічні процеси з виробництва і переробки продукції тваринництва.	РН 1.1. Вміти забезпечити та контролювати дотримання професійної безпеки, охорони здоров'я працівників, пожежної, техногенної безпеки та цивільного захисту при здійсненні технологічних процесів з виробництва і переробки продукції тваринництва.
ПРН 3. Виконувати функціональні обов'язки, нівелюючи вплив різних чинників та виробничих ситуацій.	РН 3.1. Вміти ідентифікувати джерела небезпеки на робочих місцях, оцінювати ризики їх впливу, розробляти й впроваджувати заходи щодо підвищення рівня професійної безпеки та охорони здоров'я працівників, усунення причин, що призводять до нещасних випадків та професійних захворювань. РН 3.2. Вміти ідентифікувати потенційно небезпечні об'єкти та шкідливі й небезпечні чинники, що призводять до надзвичайних ситуацій, оцінювати ризики їх впливу, розробляти й впроваджувати заходи щодо підвищення рівня пожежної, техногенної безпеки, захисту працівників, населення, територій, майна та навколишнього середовища.
ПРН 6. Впливати на дотримання вимог щодо збереження навколишнього середовища.	РН 6.1. Дотримуватися вимог щодо збереження та захисту навколишнього середовища при розробленні та здійсненні заходів по запобіганню виникнення надзвичайних ситуацій, локалізації та ліквідації їх наслідків у межах своєї компетенції на посаді.
ПРН 12. Застосовувати закони економіки, організації та менеджменту у виробництві та переробці продукції тваринництва.	РН 12.1. Вміти застосовувати набуті знання для прийняття та реалізації управлінських рішень стосовно забезпечення професійної безпеки і охорони здоров'я працівників. РН 12.2. Вміти застосовувати набуті знання для прийняття та реалізації управлінських рішень щодо забезпечення пожежної, техногенної безпеки, запобіганню виникнення надзвичайних ситуацій та захисту працівників, населення, матеріальних цінностей та навколишнього середовища.
ПРН 20. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.	РН 20.1. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності при забезпеченні професійної, пожежної, техногенної безпеки та захисту від надзвичайних ситуацій. РН 20.2. Знати вимоги нормативно-правових актів стосовно професійної безпеки та охорони здоров'я працівників, пожежної і техногенної безпеки та цивільного захисту.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ»

Змістовий модуль 1. Безпека професійної діяльності та охорона здоров'я працівників

Тема 1.1. Небезпеки середовища життєдіяльності людини та оцінка ризиків їх прояву.

Тема 1.2. Управління професійною безпекою та охороною здоров'я працівників.

Тема 1.3. Гігієна праці, охорона здоров'я працівників та запобігання професійним захворюванням.

Тема 1.4. Вимоги щодо забезпечення професійної безпеки та управління ризиками на робочих місцях при здійсненні технологічних процесів з виробництва і переробки продукції тваринництва.

Змістовий модуль 2. Управління та оцінка ризиків у сферах пожежної і техногенної безпеки та цивільного захисту

Тема 2.1. Управління, забезпечення та оцінка ризиків пожежної та техногенної безпеки при здійсненні технологічних процесів з виробництва і переробки продукції тваринництва.

Тема 2.2. Управління та організація цивільного захисту суб'єктами господарювання.

Тема 2.3. Захист працівників, населення, територій, майна та навколишнього середовища у надзвичайних ситуаціях.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма					заочна форма			
	Всього	у тому числі				у тому числі			
		Л	П	СР	інд	Л	П	СР	інд
<i>Змістовий модуль 1. Безпека професійної діяльності та охорона здоров'я працівників</i>									
Тема 1.1	12	2	4	4	2	2	2	8	2
Тема 1.2	12	2	4	4	2			9	2
Тема 1.3	12	2	4	4	2		2	8	2
Тема 1.4	12	2	4	4	2			9	2
<i>Разом за модуль 1</i>	48	8	16	16	8	2	4	34	8
<i>Змістовий модуль 2. Управління та оцінка ризиків у сферах пожежної і техногенної безпеки та цивільного захисту</i>									
Тема 2.1	14	2	4	6	2	2	2	10	2
Тема 2.2	14	2	4	6	2			11	2
Тема 2.3	14	2	4	6	2			11	2
<i>Разом за модуль 2</i>	42	6	12	18	6	2	2	32	6
Всього годин	90	14	28	34	14	4	6	66	14

Примітка: л – лекції, п – практичні, інд – індивідуальні завдання, СР – самостійна робота

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

Тема та зміст лекції	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1. Безпека професійної діяльності та охорона здоров'я працівників</i>	
<p>Тема 1.1. Небезпеки середовища життєдіяльності людини та оцінка ризиків їх прояву</p> <p>Основні поняття, визначення, постулати та аксіоми в безпеці життєдіяльності. Поняття про небезпеки, їх класифікація, таксономія та ідентифікація. Ризик як оцінка прояву небезпек, методи визначення, та управління. Безпека функціонування системи «людина – життєве середовище». Небезпеки середовища життєдіяльності людини та оцінка їх прояву.</p>	2
<p>Тема 1.2. Управління професійною безпекою та охороною здоров'я працівників</p> <p>Поняття про професійну безпеку та охорону здоров'я працівників (охорону праці) та державна політика в галузі охорони праці. Державне управління, нагляд (контроль) за охороною праці.</p> <p>Управління та контроль за охороною праці на підприємстві. Служба охорони праці та комісія з питань охорони праці. Навчання та інструктажі з питань охорони праці. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій. Аудит охорони праці. Сертифікація на відповідність ДСТУ ISO 45001:2019 «Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці.</p> <p>Рівність трудових прав працівників. Права громадян на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Нормування робочого часу та відпочинку працівників. Охорона праці жінок, інвалідів та неповнолітніх. Соціальне страхування від нещасних випадків та захворювань на виробництві.</p>	2
<p>Тема 1.3. Гігієна праці, охорона здоров'я працівників та запобігання професійним захворюванням</p> <p>Поняття про умови праці та фактори, що їх формують, класифікація робіт за умовами праці та важкістю. Атестація робочих місць.</p> <p>Засоби захисту працівників від дії шкідливих виробничих факторів.</p> <p>Освітлення виробничих приміщень та його нормування.</p> <p>Санітарно-гігієнічні вимоги до виробничих приміщень та організації робочих місць. Санітарно-побутове забезпечення працівників.</p> <p>Забезпечення працівників спецодягом, іншими засобами індивідуального захисту, мийними та знешкоджувальними засобами.</p> <p>Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій.</p>	2
<p>Тема 1.4. Вимоги щодо забезпечення професійної безпеки та управління ризиками на робочих місцях при здійсненні технологічних процесів з виробництва і переробки продукції тваринництва</p> <p>Вимоги безпеки до виробничих приміщень та організації робочих місць, при виконанні технологічних процесів та експлуатації машин, обладнання, інструментів. Вимоги безпеки під час експлуатації систем, що працюють під тиском.</p> <p>Дозвіл та декларування робіт підвищеної небезпеки та експлуатації машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки. Порядок прийняття в експлуатацію нових і реконструйованих виробничих об'єктів. Основи електробезпеки. Управління ризиками на робочих місцях.</p>	2
Разом за модуль 2	8

<i>Змістовий модуль 2. Управління та оцінка ризиків у сферах пожежної і техногенної безпеки та цивільного захисту</i>	
<p>Тема 2.1. Управління, забезпечення та оцінка ризиків пожежної та техногенної безпеки при здійсненні технологічних процесів з виробництва і переробки продукції тваринництва</p> <p>Організація пожежної та техногенної безпеки та обов'язки посадових осіб щодо забезпечення пожежної безпеки та відповідальність за порушення вимог пожежної безпеки.</p> <p>Основні вимоги пожежної безпеки до утримання території, будівель, приміщень, експлуатації машин та обладнання.</p> <p>Основні вимоги до утримання шляхів евакуації, автоматичних систем пожежогасіння і автоматичної пожежної сигналізації.</p> <p>Утримання на об'єкті засобів пожежогасіння, протипожежного обладнання та інвентарю, засобів сповіщення про пожежу. Дії працівників при виявленні задимлення, загорання або пожежі.</p> <p>Техногенна безпека. Джерела небезпеки виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру. Оцінка експлуатаційної надійності та безпеки обладнання.</p> <p>Вимоги щодо дотримання техногенної безпеки. Ідентифікація та декларування об'єктів підвищеної небезпеки (ОПН). Прогнозування аварій на виробництві. План ліквідації аварій. План евакуації з приміщень у разі аварії.</p> <p>Державний нагляд (контроль) у сфері техногенної та пожежної безпеки.</p>	2
<p>Тема 2.2. Управління та організація цивільного захисту суб'єктами господарювання</p> <p>Цивільний захист як функція, спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій.</p> <p>Єдина державна система цивільного захисту, її складові, завдання та режими функціонування. Сили та формування цивільного захисту.</p> <p>Суб'єкти забезпечення цивільного захисту та їх повноваження.</p> <p>Створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.</p> <p>Державний нагляд (контроль) за діяльністю суб'єктів господарювання у сфері цивільного та відповідальність за порушення законодавства.</p> <p>Планування діяльності єдиної державної системи цивільного захисту та облік надзвичайних ситуацій</p> <p>Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях.</p>	2
<p>Тема 2.3. Захист працівників, населення, територій, майна та навколишнього середовища у надзвичайних ситуаціях</p> <p>Оповіщення та інформування у разі надзвичайної ситуації. Укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту та евакуаційні заходи.</p> <p>Інженерний захист територій, радіаційний і хімічний захист.</p> <p>Медичний, біологічний, психологічний захист, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення.</p> <p>Реагування на надзвичайні ситуації та ліквідація їх наслідків.</p> <p>Оцінка ризиків виникнення аварії або надзвичайної ситуації техногенного чи природного характеру.</p>	
Разом за модуль 3	6
Всього	14

6.2. Практичні заняття

Практичні заняття проводяться з метою поглибленого освоєння матеріалу лекцій, вироблення навичок у вирішенні практичних завдань щодо питань організації, управління та забезпечення професійної безпеки і охорони здоров'я працівників, пожежної, техногенної безпеки, захисту від надзвичайних ситуацій. Основним змістом практичних занять є активна робота кожного студента над опрацюванням матеріалу та розв'язання поставлених завдань. На занятті студент демонструє знання предмета, коригує інформацію, отриману в процесі лекційних занять, отримує навички усного виступу і культури ведення дискусії. Крім презентації-виступу на заняттях застосовуються такі форми роботи студентів: відповідь з передбачених запитань за темою, що розглядається; виконання індивідуального завдання, написання есе.

№ з/п	Теми і зміст практичних занять	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Основи безпеки життєдіяльності людини		
1	Оцінка прояву небезпек середовища життєдіяльності людини на працівників, населення, об'єкти та навколишнє середовище	2
2	Ідентифікація джерел небезпеки та оцінка ризиків їх прояву	2
3	Організація навчання, інструктажів з питань охорони праці та стажування працівників на робочому місці.	2
4	Розробка інструкцій з охорони праці	2
5	Організація розслідування нещасних випадків та професійних захворювань на виробництві	2
6	Оцінки факторів виробничого середовища і трудового процесу, що впливають на здоров'я і працездатність працівників у процесі трудової діяльності. Визначення фізичних параметрів виробничого середовища.	2
7	Розрахунок потреби забезпечення працівників засобами індивідуального захисту від шкідливих та небезпечних факторів	2
8	Оцінка ризиків професійної безпеки на робочих місцях	2
Разом за модуль 1		16
Змістовий модуль 2. Управління та оцінка ризиків у сферах пожежної і техногенної безпеки та цивільного захисту		
9	Розрахунок оснащення об'єктів первинними засобами пожежогасіння, їх утримання та використання	2
10	Організація цивільного захисту суб'єктами господарювання	2
11	Організація оповіщення та евакуації при надзвичайних ситуаціях	2
12	Розрахунок потреби в захисних спорудах цивільного захисту, матеріально-технічному забезпеченні та засобах захисту при надзвичайних ситуаціях	2
13	Прогнозування та планування заходів захисту населення, територій, майна та навколишнього середовища від надзвичайних ситуацій	2
14	Порядок надання першої допомоги потерпілому при нещасних випадках та надзвичайних ситуаціях	2
Разом за модуль 2		12
Всього		28

6.3. Самостійна робота

Окрім лекцій та практичних занять передбачається вивчення основної та додаткової літератури з курсу, яка пропонується студентам для самостійної роботи. Самостійна робота студентів є важливою складовою частиною навчальної роботи і призначена для закріплення і поглиблення отриманих знань, умінь і навичок, підготовки до практичних занять, складання модулів, формування культури розумової праці і самостійності в пошуку нових знань. Формами самостійної роботи студентів є вивчення літератури – підручників, навчальних посібників, монографій, періодичних наукових видань, рекомендованих викладачем.

Тема та зміст завдання	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1. Безпека професійної діяльності та охорона здоров'я працівників</i>	
<p>Тема 1.1. Небезпеки середовища життєдіяльності людини та оцінка ризиків їх прояву</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основоположні постулати та аксіоми в Безпеці життєдіяльності. 2. Аналіз та управління ризиками в безпеці життєдіяльності людини. 3. Психологічні основи безпеки життєдіяльності людини (пам'ять, увага, мислення, ризик і обережність, воля, здібності, емоції). 4. Психологічні причини небезпечної поведінки людей. 5. Психофізіологічні небезпечні чинники (стомлення, стрес, алкогольне та наркотичне сп'яніння). 6. Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. 7. Тероризм та його прояви. 8. Пандемії, епідемії, масові захворювання людей. 9. Формування культури безпеки життєдіяльності населення та ведення здорового способу життя. 	4
<p>Тема 1.2. Управління професійною безпекою та охороною здоров'я працівників</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття охорони праці, її завдання та соціально-економічне значення. 2. Міжнародне співробітництво України з питань охорони праці. 3. Планування роботи з охорони праці: перспективне, поточне та оперативне. 4. Служба охорони праці та комісія з питань охорони праці. 5. Стимулювання охорони праці та заохочення працівників за активну участь у роботі зі створення безпечних та нешкідливих умов праці 6. Повноваження і права профспілок у захисті трудових прав працівників. 7. Рівність трудових прав працівників. 8. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування. 	4
<p>Тема 1.3. Гігієна праці, охорона здоров'я працівників та запобігання професійним захворюванням</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Небезпечні та шкідливі виробничі фактори та їх класифікація. 2. Повітряне середовище та його вплив на організм людини. 3. Шкідливі речовини в повітрі робочої зони та їх класифікація. 4. Захист працівників від дії шкідливих виробничих факторів. 5. Шум та вібрація і її вплив на організм працівника. 6. Освітлення виробничих приміщень та його нормування. 7. Санітарно-побутове забезпечення працівників. 8. Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій. 	4

<p>Тема 1.4. Вимоги щодо забезпечення професійної безпеки та управління ризиками на робочих місцях при здійсненні технологічних процесів з виробництва і переробки продукції тваринництва</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кольори та знаки безпеки. 2. Вимоги безпечного проведення робіт під час застосування вантажопідіймальних засобів. 3. Вимоги безпечного проведення робіт на висоті. 4. Вимоги безпеки під час користування драбинами та роботи на риштуваннях. 5. Вимоги безпеки при виконанні технологічних процесів та експлуатації машин, обладнання, інструментів. 6. Вимоги безпеки під час експлуатації систем, що працюють під тиском. 7. Захист будівель та споруд від блискавок та статичної електрики. 8. Заходи безпеки при роботі з електрифікованим інструментом, переносними світильниками тощо. 	4
<p>Разом за модуль 1</p>	16
<p><i>Змістовий модуль 2. Управління та оцінка ризиків у сферах пожежної і техногенної безпеки та цивільного захисту</i></p>	
<p>Тема 2.1. Управління, забезпечення та оцінка ризиків пожежної та техногенної безпеки при здійсненні технологічних процесів з виробництва і переробки продукції тваринництва</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дотримання вимог пожежної та техногенної безпеки під час проектування, будівництва та реконструкції об'єктів. 2. Оцінка протипожежного стану та визначення ступеня ризику пожежної безпеки об'єктів суб'єкта господарювання. 3. Види, призначення і завдання пожежної охорони (державна, відомча, місцева та добровільна). 4. Фінансування і матеріально-технічне забезпечення пожежної охорони. 5. Аудит у сфері пожежної безпеки. 	6
<p>Тема 2.2. Управління та організація цивільного захисту суб'єктами господарювання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Єдина державна система цивільного захисту, її складові та основні завдання. 2. Функціональні та територіальні підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту. 3. Режими функціонування єдиної державної системи цивільного захисту (повсякденного функціонування, підвищеної готовності, надзвичайної ситуації та надзвичайного стану). 4. Віднесення міст та суб'єктів господарювання до відповідних груп і категорій цивільного захисту. 5. Повноваження органів центральної виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту. 6. Завдання і обов'язки суб'єктів господарювання стосовно питань цивільного захисту. 7. Підрозділ з питань цивільного захисту суб'єкта господарювання та його завдання. 8. Міжнародне співробітництво у сфері цивільного захисту. 	6
<p>Тема 2.4. Захист працівників, населення, територій, майна та навколишнього середовища у надзвичайних ситуаціях</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інженерний захист територій, радіаційний і хімічний захист. 2. Медичний, біологічний, психологічний захист, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення. 	6

3. Відшкодування матеріальних збитків та надання допомоги постраждалим внаслідок надзвичайної ситуації.	
4. Підготовка до дій органів управління та сил цивільного захисту.	
5. Планування діяльності єдиної державної системи цивільного захисту та облік надзвичайних ситуацій.	
Разом за модуль 2	18
Всього	34

6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

№ з/п	Назва завдання	К-ть годин
1	Тема 1.1. Завдання 1. Підготувати презентацію на тему «Небезпеки життєвого середовища людини» відповідно до виданого завдання	2
2	Тема 1.2. Завдання 2. Розробити програму вступного та первинного інструктажів з охорони праці відповідно до виданого завдання	2
3	Тема 1.3. Завдання 3. Розробити план заходів щодо поліпшення умов праці, професійної безпеки та охорони здоров'я працівників відповідно до виданого завдання	2
4	Тема 1.4. Завдання 4. Заповнити Декларацію відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства з питань охорони праці відповідно до виданого завдання	2
5	Тема 2.1. Завдання 5. Розробити інструкцію з пожежної, техногенної безпеки відповідно до виданого завдання	2
6	Тема 2.2. Завдання 6. Розробити план реагування на надзвичайні ситуації відповідно до виданого завдання	2
7	Тема 2.3. Завдання 7. Розрахувати потребу в захисних спорудах цивільного захисту, матеріально-технічному забезпеченні та засобах захисту відповідно до виданого завдання	2
	Всього	14

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань.

У разі дистанційного і змішаного навчання використовуються навчальна платформа Moodle Білоцерківського НАУ, онлайн-платформи ZOOM, Microsoft Team, Google Meet, електронна пошта, мобільні додатки Viber, Telegram.

Практичні заняття проводяться у вигляді семінарів-практикумів з виконанням ситуаційних та розрахункових завдань – індивідуальних та в групах; практичних занять; конференцій; ділових та рольових ігор.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» включає тематичне оцінювання та модульний контроль. Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні, контрольні роботи та індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ). Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання. Модульний контроль проводиться у формі комп'ютерного тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється здобувачам вищої освіти у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності здобувачів вищої освіти здійснюється у формі заліку за результатами поточного контролю (тематичного оцінювання, виконання ІНДЗ та модульного контролю) і не передбачає обов'язкової присутності здобувачів вищої освіти.

За умови повного виконання навчального навантаження та отримання студентом не менше 60 балів, студент отримує залік з дисципліни. Максимальна кількість балів, яку отримує студент – 100 балів.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність студента, що проявляється у вигляді додаткових запитань, участь в дискусії з однокурсниками та викладачем.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані практичні роботи, командні проекти, зроблені доповіді, презентації, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тестові завдання.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою «2», «3», «4», «5». Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5},$$

де БПК – бали з поточного контролю; САЗ – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок (з точністю до 0,01); $\max ПК$ – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність студента на занятті у формулі приймається як «0».

Під час проведення заліку навчальні досягнення студентів оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, незараховано.

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирьохрівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти невиявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
64-74	D		
60-63	E	Задовільно	
35-59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1-34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

Оцінка «зараховано» (60–100 балів) ставиться студентові, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

Оцінка «незараховано» (1–59 балів) ставиться студентові, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

**Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти
за підсумкового контролю «залік»**

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	ІДЗ	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	10	30	10	40	10	100

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби: слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint; навчальні відеофільми; таблиці з довідковими даними; навчально-методичне забезпечення.

Технічні засоби: мультимедійний проектор;

Багатофункціональний вимірювальний прилад ET-965 FLUS - комплексний вимірювач параметрів мікроклімату;

Термоанемометр ET-955;

Цифровий люксометр FLUS ET-952;

Люксометр Ю-116;

Професійний шумомір FLUS ET-953;

Дозиметр-радіометр МКС-05 «Терра»;

Засоби індивідуального захисту (респіратори, протигази);

Аптечки, медичні сумки та шини, переносні ноші.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Безпека життєдіяльності : підручник / О.І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 448 с.

2. Войналович О.В., Марчишина Є.І., Білько Т.О. Охорона праці у сільському господарстві : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 691 с.

3. Основи охорони праці : підручник / О.І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 264 с.

4. Основи професійної безпеки та здоров'я людини : підручник / В.В. Березуцький та ін. Харків : НТУ ХПІ, 2018. 553 с.

5. Цивільний захист: підручник / О.І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 264 с.

6. Voinalovych O., Marchyshyna Ye. Occupational Safety and Health in Agriculture: Educational manual. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 424 с.

7. Кодекс цивільного захисту України : Закон України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. Дата оновлення: 10.06.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> (дата звернення: 25.08.2022).

8. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-XII. Дата оновлення: 14.08.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text> (дата звернення: 25.08.2022).

9. Кодекс законів про працю України : Закон України від 10.12.1971. № 322-VIII. Дата оновлення: 14.08.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 25.08.2022).

Додаткова література

1. Безпека людини у сучасних умовах : монографія / В.В. Березуцький та ін. Харків : ФОП Мезіна В.В., 2018. 208 с.
2. Безпекажиттєдіяльності: навчальний посібник / Стиценко Т.Є. та ін. Харків: ХНУРЕ, 2018. 336 с.
3. Березуцький В.В., Адаменко М.І.Небезпечні виробничі ризики та надійність: навчальний посібник. Харків. : ФОП Панов А.М.,2016. 385 с.
4. Березуцький В.В. Ризик-менеджмент використання обладнання та технологій : навчальний посібник. Харків : ФОП Панов А.М. 2020. 424 с.
5. Зеркалов Д.В. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці :навчальний посібник. Київ : Основа, 2016. 267 с.
6. Охорона праці та промислова безпека : монографія /К.Н. Ткачук та ін. Київ : Основа, 2014.823 с.
7. Assessment of the radiation safety of the rural population of the Central forest-steppe of Ukraine in the remote period after the Chernobyl catastrophe / V. Herasymenko, I. Pertsovyyi, O. Rozputnyi // Proceedings of the 2nd Annual Conference «Technology transfer: fundamental principles and innovative technical solutions». – Tallinn, 2018. – P. 30-33.
8. Guideline for OSH practice withinthe Agriculture sector. BorisovaE. at al. Bucharest:RomtensFoundation, 2018. 65 p.

Інформаційні ресурси

1. Навчально-інформаційний портал БНАУ системи електронного навчання на платформі Moodle<https://teach.btsau.net.ua/course/view.php?id=2280>
2. Наукова бібліотека БНАУ, електронний ресурс: <https://library.btsau.edu.ua/>
3. Репозитарій Білоцерківського НАУ: веб-сайт. URL:<http://rep.btsau.edu.ua>
4. Законодавство на сайті Верховної Ради України: веб-сайт. URL: <https://rada.gov.ua>
5. Державна служба України з питань праці: веб-сайт. URL: <http://dsp.gov.ua>
6. Державна служба України з надзвичайних ситуацій: веб-сайт. URL: <https://www.dsns.gov.ua>
7. Федерація профспілок України: веб-сайт. URL: <http://www.fpsu.org.ua>;
8. International Labour Organization(Міжнародна організація праці):веб-сайт. URL: <https://www.ilo.org>
9. European Agency for Safety and Health at Work:веб-сайт. URL: <https://osha.europa.eu/en>
- 10.EU Civil Protection and Humanitarian Aid : веб-сайт. URL: https://ec.europa.eu/echo/index_en